

Nyhetsbrevet «Samfunnsmedisin og Folkehelse» holder deg oppdatert på hva som publiseres av viktige veiledere, rapporter, retningslinjer, brosjyrer, lover og forskrifter innen fagområdet den siste måneden. Har du forslag til saker send oss gjerne en e-post på katrine.rutgersen@fhi.no.

>> [Påmelding nyhetsbrev](#)

RAPPORT - FOLKEHELSEINSTITUTTET (FHI)

Bomiljø og folkehelse er tema for årets folkehelseprofiler

Folkehelseprofilene gir informasjon om helsetilstanden og det som påvirker den. Tema for årets folkehelseprofiler er bomiljø og folkehelse.

Folkehelseprofilene er unike rapporter for hver av landets kommuner, og for bydelene i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger. De gir informasjon om helsetilstanden og dens påvirkningsfaktorer, og er et grunnlag for det lokale arbeidet med å bedre folkehelsen.

– Bomiljø ble valgt som årets tema fordi det å ha en egnet bolig i et godt bomiljø er et viktig fundament for helse og livskvalitet, og vi synes derfor at det er et aktuelt tema å løfte frem i folkehelseprofilene. Kommunene har også en rekke virkemidler på området som kan bidra til at innbyggerne bor slik at de kan leve gode liv, og vi håper dermed at det oppleves som et relevant tema for kommunene, forteller Nora Rusås-Heyerdaahl i Folkehelseinstituttets redaksjon for folkehelseprofiler.

Egnede boliger for eldre

En rekke kommuner ute i distriktene vil i årene fremover få en økende andel eldre.

– Å ha en egnet bolig i et godt bomiljø er viktig for alle, men det er kanskje

særlig viktig for eldre at boligen er egnet til å bo i og at utemiljøet er utformet på en måte som gjør at eldre kan delta i samfunnet og knytte kontakt med andre.

Tilrettelagte boliger

Gjennom planlegging kan kommunene legge til rette for tilstrekkelig varierte og egnede boliger tilpasset lokale behov gjennom utforming av nye eller eksisterende boligområder.

– Planlegging er viktig i arbeidet med å legge rammer for helsefremmende kvaliteter som blant annet kan bidra til at eldre kan bo hjemme lenge lengst

mulig, for eksempel i gangavstand mellom bolig, nærbutikk og møteplasser.

I områder med et variert boligtilbud er det ofte enklere å bytte bolig, og dermed kunne bli boende i samme område når behovene endrer seg gjennom livet – som når en får barn, blir alene eller får behov for tilrettelagt bolig.

– Dersom selve boligen er egnet for eller kan tilpasses ulike livsfaser vil det bidra til at en kan bli boende når livet endrer seg, sier Rusås-Heyerdaahl.

>> [Folkehelseprofilene kan lastes ned for kommuner, bydelar eller fylker.](#)

FHI har opprettet Senter for bærekraftig kosthold

Senteret skal være et ledende kunnskaps- og forskningssenter som gjennom overvåking og tverrfaglig forskning bidrar til et mer bærekraftig kosthold.

– Mer kunnskap om et bærekraftig kosthold er helt sentralt for å oppnå mange av FNs bærekraftsmål, som Norge har forpliktet seg til. Matproduksjon bidrar i stor grad til klimaendringer og forringelse av miljøet, og endringer mot et mer bærekraftig kosthold er nødvendig for å nå klimamålene, forteller senterleder Line Småstuen Haug i Folkehelseinstituttet (FHI).

Tap av friske leveår

Maten vi spiser gir smak, glede og kultur i tillegg til næring, men samtidig er maten ofte den viktigste kilden til ugunstige stoffer som miljøgifter, naturlige toksiner og prosessfremkalte stoffer.

– Et usunt kosthold en av de viktigste enkeltfaktorene som gir tap av friske leveår, både globalt og i Norge.

Tverrfaglig forskning

FHI har allerede kompetanse på hva vi spiser, hvordan kostholdet påvirker helse og om samspillet mellom nyttige og uønskede stoffer i mat. Instituttet har også eksisterende infrastrukturer som blant annet de nasjonale kostholdsundersøkelsene, Den nasjonale folkehelseundersøkelsen (NHUS), Den norske mor-, far- og barn-undersøkelsen, Miljøbiobanken og Biomonitoreingsplattformen.

– Disse faktorene er viktige fortrinn som FHI har, men vi ønsker også et utstrakt samarbeid med andre forskningsinstitusjoner og aktører innen andre deler av dette komplekse feltet. Utstrakt tverrfaglig forskning er avgjørende for å

utvikle kunnskap og for å kunne gjøre nødvendige prioriteringer, sier Haug.

- >> Er du nysgjerrig på hva Senter for bærekraftig kosthold skal jobbe med? Delta gjerne på [oppstartsseminaret](#) 21. mars 2023.
- >> Du kan lese mer om [Senter for bærekraftig kosthold](#) på [fhi.no](#)

Kosthold og psykisk helse

Kostrådene i Norge er laget for å bedre den fysiske helsen, men mye tyder på at rådene også er positive for den psykiske helsen. Spesielt når man spiser sammen med andre.

Mennesker med psykiske lidelser har generelt dårligere kosthold, kortere levealder og høyere dødelighet av hjerte- og karsykdom enn de uten

psykiske lidelser, kommer frem i et nytt notat fra Folkehelseinstituttet.

Bra for både kropp og hode

Ifølge notatet er det ikke tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å bekrefte at kostholdsråd kan forebygge psykiske lidelser, men et helsefremmende kosthold kan bedre den psykiske helsen.

- >> Les hele [artikkelen](#) på [fhi.no](#)

Skolemåltid kan være økonomisk lønnsomt

Helsedirektoratet anbefaler en gradvis innføring av gratis skolemåltid.

- >> Les hele [artikkelen](#) på [helsedirektoratet.no](#).

Nye metoder for hvordan involvere unge i forskning på forebygging av overvekt

Et omfattende EU-prosjekt som ledes av Folkehelseinstituttet (FHI), har utviklet nye metoder for hvordan man engasjerer unge mennesker til å ta del i beslutninger som gjelder deres egen helse.

I en rekke artikler publisert i tidsskriftet Obesity Reviews, presenteres nyutviklede metoder for hvordan involvere ungdom i forskning på forebygging av overvekt og fedme i denne gruppen.

Ungdom får en stemme

Prosjektet heter CO-CREATE, og tanken er å jobbe med unge for unge, med mål om å utvikle kunnskap som kan bidra til at ungdom får en stemme i utvikling av politikk, som igjen gjør at de utvikler gode levevaner og får god helse.

>> Les hele [artikkelen](#) på fhi.no.

AKTUELT - HELSEDIREKTORATET

Ny tilskotsordning for psykisk helse og livskvalitet

Målet med ordninga er å bidra til god psykisk helse og livskvalitet og meir likeverdige helse- og omsorgstenester for LHBT+-befolkninga.

Ramma for tilskotet i 2023 er på 8 millionar kroner.

>> Les hele [artikkelen](#) på helsedirektoratet.no.

RAPPORT - HELSEDIREKTORATET

Bruk av helse- og omsorgstjenester blant personer med demensdiagnose

Det blir stadig flere med demensdiagnose som får heldøgns helse- og omsorgstjenester i kommunen.

I 2020 gjaldt dette for 76 prosent fra et utvalg pasienter med demens som ble fulgt fra 2017. De klart fleste av disse hadde langtidsopphold i institusjon. Dette kommer fram i en rapport fra Helsedirektoratet.

Vi får mange flere med demens

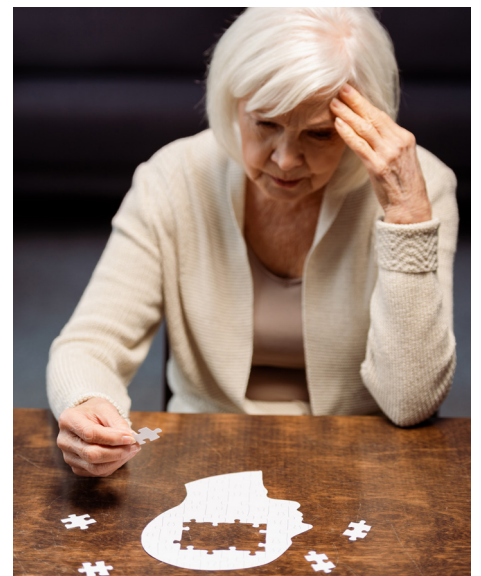
Ser vi noen år inn i framtida vil enda flere få demenssykdom. Vi blir eldre og

lever lengre. I følge demenskartet.no vil det i 2025 være om lag 116 000 som har demenssykdom. I 2030 vil tallet bli nesten 140 000. Derfor er det viktig at denne pasientgruppa får gode tjenester der de bor.

Planleggingsverktøy

Demenskartet er et planleggingsverktøy der kommunene kan beregne hvor mange som vil få demenssykdom i framtida.

>> Les hele [rapporten](#) på helsedirektoratet.no.

Standardisering skal gi bedre førstehjelpsopplæring i arbeidslivet

På oppdrag for Helsedirektoratet har Standard Norge standardisert hva ansatte bør kunne etter å ha fått førstehjelpsopplæring, og hvordan grunnleggende førstehjelpsopplæring i arbeidslivet bør foregå.

Lowverket krever at arbeidsgivere skal sørge for at ansatte skal ha tilstrekkelige kunnskaper om førstehjelp, ut

fra de risikofaktorene som foreligger på arbeidsplassen. Spesifikasjonen for standardisert førstehjelp i arbeidslivet og tilhørende bransjevise veilederne supplerer lowverket.

Sammen redder vi liv

Standardisering for førstehjelp i arbeidslivet er en satsing innenfor den nasjonale førstehjelpsdugnaden Sammen redder vi liv.

>> Les hele [artikkelen](#) på helsedirektoratet.no

Her finner du tal og statistikk om arbeidsmiljø i ulike yrke og næringar

STAMI har ein eigen nettstad med tal og statistikk om arbeidsmiljø. Her kan du få oversikt over arbeidsmiljøutfordringane i di næring og ditt yrke.

I 2023 har STAMI lansert ein ny nettstad for NOA, med nye funksjonar og ny struktur, som gjer det enklare å finne statistikken ein leiter etter.

NOA er nasjonal overvaking av arbeidsmiljø og -helse ved STAMI, og presenterer utvikling og status for tilhøve i arbeidsmiljø som påverkar arbeidshelse.

>> Den nye nettstaden [Fakta om arbeidsmiljø og -helse](#) finn du stami.no.

Hva er psykososialt arbeidsmiljø?

STAMI forsker på en rekke faktorer i arbeidet som til sammen utgjør psykososialt arbeidsmiljø.

Hvordan arbeidet organiseres har betydning for hvordan den enkelte opplever sin arbeidssituasjon, og for samhandlingen på jobb.

>> Les mer om [hvilke faktorer i arbeidet som til sammen utgjør psykososialt arbeidsmiljø](#) på stami.no.